

BLICHERNOTER indeholder

Paul Hüttel: *Blicher og de unge*
 Kjeld B. Jensen: "Han var ikke nogen ringe mand"
 Else Marie Laigaard: *Hans Gustav Blicher* (en af Blichers sønner)
 Jean Arnold Fischer: *Fruentimmerhaderen*
 Steffen Lauge Pedersen: *En bogsamler fortæller om 'Svithiod'*
 200-året for Blichers digtdebut 1814 fejret ved forårsmødet i april 2014
 Bogdag på Hald 9. aug. 2014
 Mindedage 1814-1864-2014 Erik Harbo
 Blicher og Norge
 Skolereformen af 1814.
 Blicher og Slesvig
 Referat af Generalforsamling

Blichers digtdebut

fejres ved årsfesten i Teatermuseet den 5. oktober. Her modtager professor Sven H. Rossel, Wien, Blicherprisen. Sven Rossel vil forelæse over emnet: *At undervise i dansk litteratur i udlandet*. Af programmet kan nævnes, at professor John Damgaard sammen med sin datter Benedikte spiller to Mozartsonater. Der vil være oplæsning ved skuespiller Paul Hüttel og lektorerne Dorrit Færk Møller og Henrik Ljungberg medvirker også.

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet 2014
 Formand: Operasanger Erik Harbo
 Næstformand: Fuldmægtig Peder Porse
 Sekretær og kasserer: James Lerche
 Museumsdirektør Tinna Møbjerg
 Skuespiller Paul Hüttel
 Lektor Henrik Ljungberg
 Lektor Dorrit Færk Møller
 Lektor Thorkild Holm
 Suppleant: Adjunkt Anders Gjesing
 Antal medl.: ca. 650 (400 husstande)
 Medlemsskab: Husstand 150 kr.
 Udland 175 kr. Institutioner: 200 kr.
 Giro-nr 409 0780 (reg. nr. 9570)
 Blicher-Selskabets adresse:
 Havelodden 64, 4000 Roskilde
 Tlf. 46 37 39 20
 mail: erik.harbo@mail.dk
 Blichernoter udgives 3 gange årligt, redigeret af Erik Harbo
 www.blicherselskabet.dk
 ISSN 1602-2742

Angående Blichermuseer og bog-salg henvises til Blicher-Selskabets hjemmeside.
www.blicherselskabet.dk

Årsfest i Teatermuseet i Hofteatret**Søndag den 5. oktober kl. 16:30****Professor Sven H. Rossel, Wien, modtager Blicherprisen.****Klassikerdagen: 23. september - Årets klassiker: Gustav Wied****Åbningsarrangement på Københavns Hovedbibliotek,
 Krystalgade 15, kl. 17 - 19****Ordets dag i Randers 25.10. kl. 10-15 på Underværket****November 2014 udkommer *De Danske Træer*****Generalforsamling i Kompagnisalen onsdag 15. april 2015**

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELSKABET

*Selskabet blev stiftet 11. oktober 1951***www.blicherselskabet.dk****September 2014****Ved lektor Helle Frismans død**

Helle Frismans død den 25. april 2014 efter længere tids sygdom har berørt Blicher-Selskabets bestyrelse stærkt. Vi ønsker at udtrykke vores store tak til dette sjældne menneske, der altid vidende, interesseret og glad gennem mange år som næstformand gjorde et stort arbejde for selskabet og dets medlemmer.

Helle stod samtidig i spidsen for arbejdet omkring Blichers mindestue i Malvinas Hus i Spentrup. Her lagde hun et stort arbejde, og der vil hun også blive savnet.

Helle udfoldede sig gennem undervisning i gymnasiet, hvor Blicher var selvskreven, gennem Blicher-arrangementer, foredrag og artikler og deltagelse i selskabets mange seminarer, og med bidrag til Blicherforskningen. Et af hendes yndlings-emner var Blichers novelle *Telse* og samtidig var hun meget optaget af de to film om *Præsten i Vejlbj* 1922 og 1931, og hun har talt om dem og forevist dem mange gange.

Vores tanker går ikke mindst til hendes mand, provst Klaus Frisman og det store tab han har lidt. Sammen havde de købt hus i Randers bymidte og ville tilbringe deres otium her.

For os i Blicher-Selskabet er det svært at forstå, at Helle måtte forlade os så tidligt, og vi vil altid ære hendes minde.

Erik Harbo

Helle Frisman blev begravet i Spentrup fredag 2. maj. Et meget stort følge havde fundet vej til kirken og til mindestunden i Hvidsten kro.

Kære medlemmer!

Vi udsender hermed indbydelse til årsfesten i Teatermuseet i Hofteatret

5. oktober 2014 kl. 16:30

Her modtager professor Sven H. Rossel, Wien, Blicherprisen. Samtidig fejres 200-året for Blichers digtdebut 1814.

Se bagsiden.

I november udsendes Blichers sidste digtsamling *De danske Træer* som årsgave til medlemmerne.

BLICHER OG DE UNGE

Et tilbageblik ved Paul Hüttel

8. februar 1994 deltog jeg i et møde med Erik Harbo og stifteren af "Selskabet til fremme af Levende Kultur i Skolen", Kirsten Berneke, som ønskede at engagere mig til en halv snes Blicher foredrag for 8. 9. og 10. klasse elever på skoler rundt om i landet. Det drejede sig om i alt et par og tyve arrangementer, delt mellem mig og skuespilleren Niels Weyde.

Sammen med Erik lavede jeg et oplæg, som i varighed kunne strække sig fra 45 til 90 minutter og 28. februar var der så forpremiere på projektet. 60 minutter for en 8. klasse på Tingbjergskolen i Brønshøj. Det blev en lidt tung oplevelse. Men allerede to dage senere på Langhøjskolen i Hvidovre gik det bedre. Medleven og interesse.

Alligevel ændrede jeg programmet inden næste optræden på Hansted Skole i Valby den 3. marts. I stedet for at læse en lang række uddrag af digte og noveller, fortalte jeg om Guldalderen, Blichers liv og levned og den fantastiske tid han levede i, hvorefter jeg læste "Hosekræmmeren" – og dennegang var der en kontakt, som blev til stor fornøjelse for begge parter.

Inden de følgende optrædener kontaktede jeg nu også i forvejen den lærer, som stod for arrangementet og bad vedkommende om sammen med klassen at arbejde med en novelle, som jeg så ville læse op, når vi mødtes.

Og næsten samstemmende beklagede alle, både lærere og elever, sig over, at Blichers sprog var for vanskeligt, og at

der var alt for meget, de ikke forstod.

Når jeg så som afslutning på programmet havde læst den valgte novelle op, var det derfor en ekstra stor glæde, at høre eleverne kommentere historien, som de nu fandt både underholdende, rørende og skrevet på et spændende og forståeligt dansk.

Til sidst havde jeg udover "Hosekræmmeren" også "De tre Helligaftener", "Marie" og "Hjorterytteren" på programmet.

Jeg ville ønske, at vi i dag kunne lancere et lignende projekt på skoler, efterskoler, gymnasier og højskoler, eventuelt med støtte fra det offentlige, eller i samarbejde med Arte, AOF, eller FOF.

Enkelte lærere fra et par af de pågældende skoler fik eleverne til at sende mig et par linier om deres oplevelse af arrangementet og her kommer et par af dem i uddrag:

Eva og Lena fra Hansted skole skriver bl.a.:

Den 3/3 havde 9.u. besøg af kgl. skuespiller Paul Hüttel. Han fortalte om Steen S. Blicher og læste novellen "De tre Helligaftener". Han var meget vel-formuleret og fortalte levende og med en humoristisk sans. Blicher var ikke bare en forfatter. Der gemte sig et menneske bag de smukke værker og det var én af de ting, der gjorde foredraget specielt godt.

Paul Hüttel fortalte en masse om St. St. Blichers baggrund og opvækst. Det var utroligt at høre en skuespiller læse

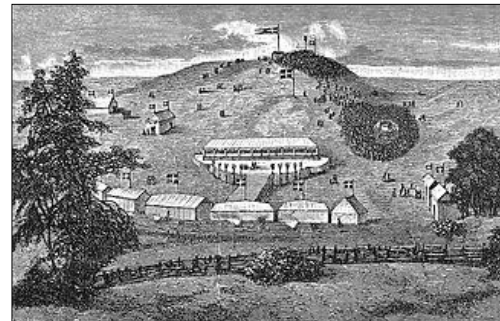
Skolereformen af 1814

2014 er året hvor vi mindes mange forskellige mærkedage og -år i Danmarkshistorien.

Blicher blev, efter at han var kommet til Spentrup, meget interesseret i undervisningen i skolen, da Rytterskolen (der kan ses den dag i dag) fik en ny ung lærer Thomas Vandborg. Nu skete der mange ting. Blicher, der gik ind for den såkaldte indbyrdes undervisning, hvor de ældre elever hjalp de yngre, fik en god ven for resten af livet i Vandborg. Præstegårdens sandegrav blev jævnet til gymnastikplads og der blev gravet et bassin til svømning, alt sammen i samarbejde med beboerne, og det kom til at fungere. Flere oplysninger kan søges hos Johs. Nørvig (s.213 i *Steen Steensen Blicher*) og Knud Sørensen (s.122 *Steen Steensen Blicher- Digter og samfundsborger*) som har forsket i denne sag.

Himmelbjerget og Blicher og Slesvig (1864)

En direkte anledning for Blicher til at påbegynde de danske folkefester på Himmelbjerget var den fortyskning, der fandt sted i Slesvig. Ved at tale om det danske sprog og ved at oprette forbindelse med Peter Hiort Lorenzen (taler på Himmelbjerget) og andre sønderjyder som redaktør P.C. Koch i Haderslev



og bonden Laurids Skau, håbede Blicher at få Stænderforsamlingerne og kongen til at gøre noget ved denne sag. Som en direkte følge af et af hans breve til Koch i Haderslev påbe-

gyndtes møderne på Skamlingsbanken i 1843 efter et formøde i februar på Sommersted kro. Blicher var nær bekendt med flere af de personer, der i de kommende år var deltagere i de fem sprogmoder fra 1843-48. Blicher selv talte der i 1845 og mindedes her Hiort Lorenzen, der netop var død.

Var det ikke en sag at tage op nu med Skamlingsbankekomiteen, at rejse et mindesmærke for den store digter Steen Steensen Blicher der samtidig var en samfundsborger. Læs mere i bogen: St. St. Blicher og Himmelbjerget (1999)

Referat af generalforsamlingen den 10. april 2014

Her valgtes Erik Harbo, James Lerche, Henrik Ljungberg og Peder Porse til bestyrelsen. Desuden valgtes Anja Høegh, som har afløst Line Højgaard på Blicherregnsens Museum. Lektor Thorkild Holm skiftede fra sin suppleantstilling til bestyrelsesmedlem. Anders Gjesing blev genvalgt som suppleant. En plads er vakant. Da Anja Høegh har fået nyt job, klares hendes arbejde i bestyrelsen af en af museets ansatte. Birgit Bonde blev valgt som ekstern revisor. Regnskabet blev aflagt af James Lerche.

Blicher-Selskabets regnskab 2013

Indtægter	76.809
Udgifter	69.424
Resultat	7.385
Formålsbest. udgifter	14.419
Årets resultat	-7.034
Kapitalkonto 1.1.2013	28.351
Passiver ialt	49.601

Blicherfonden

Kapital på 300.000 kr.

Malvinas grav

Som en kommentar til min artikel om Malvinas grav i sidste nummer modtog jeg følgende som jeg beskæmmet indsætter her:

Kære Erik Harbo.

Tenna og jeg har lige været en tur op i Him-



merland og også nordenfjords omkring Hammer Bakker. Inspireret af din lille note med foto i sidste nummer af Blichernoter, ville vi også besøge Malvinas grav. Med lidt problemer fandt vi den, og jeg medsender mit foto med den blomstrende lyng af sorten 'Erica'. Der må desværre foreligge en misforståelse hos dig, for Malvinas gravsted ligger på Sulsted Kirkes kirkegård, vi ledte forgæves på Hammer Kirkes kirkegård, men med en organists hjælp kørte vi tilbage til Sulsted og fik mit foto. Vi besøgte først denne kirke for at beundre dens fine velbevarede kalkmalerier. Det er lidt lumskt, for begge kirker ligger ikke ved deres byer, men i kanten af Hammer Bakker.

Med venlig hilsen Hans Erik Vinggaard, Spentrup

Bogdag på Hald 9. aug. 2014

Vores næstformand Peder Porse passede i år vores stand. Men det var vist noget af en Tycho Brahesdag, for det regnede. Han skriver i

en mail: "De litterære selskaber burde i fællesskab leje et stort telt hvor de kunne have egne stande og hvor siderne kunne fjernes i godt vejr.



Som du kan se dækkede jeg vores materiale til med sorte sække..men så kunne ingen jo se, hvad vi havde."

Mindedage 1814-1864-2014 Blicher og Norge



Fra 1814 til 1854 holdt Stortinget sine møder i Christiania lærde Skole

I 1814 fik Norge som det første land i Skandinavien sit eget parlament Stortinget.

Det skabte i virkeligheden stor misundelse få år senere da frihedstankerne buldrede hen over Europa. Også hos Blicher, der godt vidste at man ikke måtte tale om politisk frihed, men så kunne man i stedet tale om Skandinavisme, rejse til Sverige, måske til Norge, og man kunne på Himmelsbjerg eller på Skamling tale om det gode norske salt, der var meget bedre end det spanske.

et digt op, fordi det var meget følelsespræget. Man fik mere ud af det, når man hørte det fra Paul Hüttel.

- Johnny 9.u. Besøget var utroligt godt, fordi det var både sjovt og interessant på samme tid.

Jeg kan kun anbefale besøget med Paul Hüttel til andre klasser.

- Rasmus 9.u. Den kendte nationaldigter, Steen Steensen Blicher, startede først med at skrive digte i fyrreårsalderen.

Forinden havde han i sin ungdom været 15 år på latinskole i Randers. Hans uddannelse tog en del længere tid end normalt på grund af mangel på penge og krigen i 1807, hvor Blicher kæmpede som soldat i de frivillige styrker.

På grund af Paul Hüttels gode talent for oplæsning og hans gode indlevelsesevne blev det en formidabel oplevelse at høre på ham.

- Katrine 9. u. Paul Hüttel lagde ud med at fortælle om Blichers liv og så læste han bagefter et kapitel fra "Ak! Hvor forandret". Han læste det på en meget levende måde, så vi alle blev revet med i fortællingen og armbevægelserne. Jeg synes, at jeg nu har fået et helt andet indtryk af St. St. Blicher og hans værker.

- Tony og Jan 9.u. Blichers eget ægteskab var efter sigende ret ulykkeligt. Han fik 10 børn, så helt ulykkeligt kan det ikke have været. Han døde i 1848 som en bitter mand. Et halvt år inden var han blevet fyret som præst. Blicher var en stor fan af Jylland. Han skrev i alt 88 noveller, digte og ansøgninger. Han var

først en romantiker; men senere blev han realist. Vi syntes, at det var et udmærket besøg.

Martin og Ulrik, Lille Næstved skole 23.03.94. Kære Paul Hüttel. Vi håber, at du i fremtiden vil tage ud til andre skoler og give dem den samme oplevelse, som vi fik. Det er godt at få en professionel oplæser ud, i stedet for en lærer, som ikke rigtig kan leve op til dit format. Endnu engang tusind tak.

Tak fra Lene og Bodil. N. Zahles gymnasium. Den 29. september havde 9B og 9C besøg af skuespilleren Paul Hüttel i forbindelse med et Blicher arrangement. Og selvom de på forhånd kendte "Hosekræmmeren" var de naturligt nok spændte på forløbet, og deres positive forventninger blev til fulde opfyldt. Det lykkedes at skabe en meget tæt og lyttende atmosfære i rummet, og efter foredrag og oplæsning udtalte elverne bl.a.: "Blicher er jo egentlig ikke så kedelig" og "Jeg troede ikke, at Blicher næsten var moderne".

2014 er 200 året for Blichers digtdebut med Digte 1814 I Del, der udkom i Århus på Elmquist's forlag (Udgiver af Aarhuus Stiftstidende). Blicher-Selskabet ønsker at mindes dette, med hans sidste digtsamling fra 1844 *De Danske Træer*, en samling han havde arbejdet med længe, hvilket fremgår af hans jyske rejseatlas, hvor han brugte bagsiderne som kladdepapir. 22 digte findes i denne "kladdebogen" som den kaldes. Vi får beskrevet 29 danske træer og buske, og Blicher får plads til rigtig mange historier og sagn, når han skriver om hassel, poppel, hyld, gran m.m. Bogen bliver rigt illustreret med fotos af træerne, men også mange træsnit og udsnit af kalkmalerier m.m., der viser træernes nytte og indvirkning på befolkningen. Bogen er på 64 sider og trykkes i farver. Udgives i samarbejde med Gyldendal.

”HAN VAR IKKE NOGEN RINGE MAND”

Referat fra en radioudsendelse ved Kjeld B. Jensen

I sommeren 1948 – i 100-året for Blichers død – blev der rejst en mindesten i haven ved Spentrup præstegård. Det var stedets præst, H. P. Christensen, der var initiativtager, og han forestod også afsløringen på en strålende solskinsdag, hvor der var samlet omkring tusind deltagere.

Statsradiofonien sendte en garvet reporter, Ole Kühnel, der lavede en glimrende – og endnu bevaret – reportage fra begivenheden.

Tilstede ved festen var to af Blichers børnebørn: Toldpakhusmester Blicher fra København og enkefru Ernestine Malvine Dahl. Sidstnævnte protesterede lidenskabeligt ved præsentationen, for både hun og bedstemoderen hed altså

Erneste. For åben mikrofon bebrejdede hun Anker Kirkeby fra Politiken, at han blev ved at skrive *Ernestine* i avisen. ”Jeg har udskriften fra kirkebogen”, forsvarede Kirkeby sig. ”Og der står Ernestine”.

Men enkefru Dahl insisterede dog hårdnakket på, at Erneste var det korrekte.

Kühnel bad de to aldrende børnebørn fortælle om deres berømte bedstefar, og samstemmende forklarede de, at deres far kun havde haft godt at sige om sit barndomshjem.

Fru Dahl berettede om en kone, der havde været tjenestepige i 14 år i præstegården, og hun havde også kun godt at fortælle og kendte intet til de senere påstande om f.eks. utroskab.

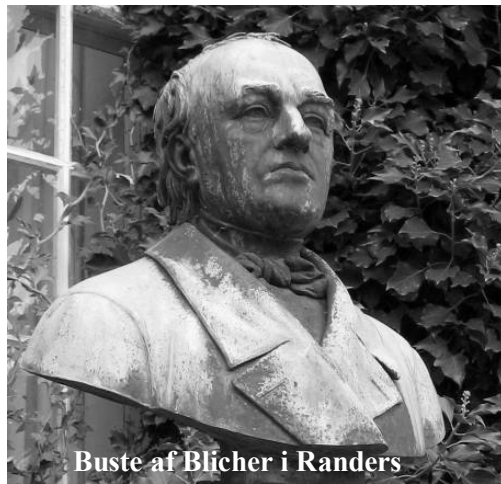
Da Jeppe Aakjær en gang holdt foredrag i Mellerup om Blicher, opsøgte Fru Dahl ham. ”Det kan være så meget godt, det Aakjær har skrevet om Bedstefar,

men han har altid været efter Bedstemor”. Det bebrejdede hun Aakjær, for som hun sagde: ”Hun har født ti børn, så der må jo have været lidt godt mellem dem”. Sønnesønnen fortalte, at hans far og dennes søskende legede ude i gården og spillede bold med deres tøfler.

Og det kunne jo ske, at tøflen røg ind i køkkenvinduet – og så fik de vel nok nogen over nakken af Erneste, men det var hurtigt glemt.

Selvfølge kunne der være uenighed som i ethvert ægteskab, mente Fru Dahl, men slet ikke som det var blevet skildret i eftertiden. Hendes bror supplerede med denne historie: Der kom engang en fattig mand til præstegården og tiggede, og da Blicher spurgte, hvad han ønskede, svarede han, at han gerne ville have lidt hjælp.

”Og så gik Bedstefar ind og tog et par



Buste af Blicher i Randers

rens død – holdt Carl Ploug en hæderstale, hvori *E Bindstouws* kvaliteter blev stærkt fremhævet. Ploug sagde bl.a.:

”Det er den jydsk Bonde selv med hans Sørgmodighed og tørre Lune, der her træder frem med et virkelighedspræg, som Digtekonsten sjældent når.”

Kort fortalt så lader Blicher os overvære en strikkeaften hos den stedlige skolelærer. En af deltagerne introduceres sådan her: ”*Wolle Vistesens haad tawn still den hiele Awten; men ve de Law fik han isinn aa snak mej*”! Wolle fremfører bl.a. digtet ”Sældaaten”.

Det er jo en klassisk situation, som vi bl.a. kender fra folkevisen om Ebbe Skammelsøn. Ebbe har i lang tid været i tjeneste hos kongen. Og da han endelig får orlov, kommer han hjem, netop som hans bror, Peder, er blevet gift med hans fæstemø. Det er ubærligt. Dybt krænkert dræber Ebbe først bruden, så sin bror.

I Morten Jensens gård går det helt anderledes til. Der trodser man ikke skæbningen, men indretter sig på den jævne virkelighed og dagligdagens krav. Per og Sessel og Søren sætter sig ned og taler om tingene.

Der er noget vemodigt i, at de to barnoms- og ungdomskærester ikke fik hinanden. Men livet fortsætter! Blicher fortæller, fint og underspillet, at den jyske bonde kan være sej i modgang.”

16/ Edel Erlund og Niels Lind, Nørre Lyndelse havde valgt: *De Refnæsdrenge, de Samsøpiger* fra novellen *Kærlighed på Dagvognen* med melodi af Carl Nielsen, man er vel fynboer! I mailen takkede de for opfordringen til at udvælge en tekst af Blicher.

17/ Else Hyldahl havde følgende kommentar til *Til Glæden*: ”TAK, fordi jeg har fået lov til at vælge et Blicher-digt.

Jeg er glad for det – og vil gerne forklare: Jeg er en gammel jyde, ja dybt i min slægt ligger Jylland, Blichers hjemstavn i mig. Jeg har skrevet, sammen med min datter Katrine Kielland-Brandt, herom i *BLICHER-NOTER* i fjor.

Jeg har skrevet om Blicher, og utallige gange har jeg holdt foredrag, fortalt om Blicher, altid med sang og musik. Min mand – Jørgen Kielland-Brandt (1915-2008) akkompagnerede mig.

Men – tiden går –. Og her mindes jeg den rørende afsked, vores digter havde med sin far, Niels Blicher. Den gamle præst sagde farvel – ’Nu går jeg bort’ – og sønnen sagde fortvivlet: ’Åh, nej kære – det gør De vel ikke’ –.

Jeg vælger, for denne aften, digtet ’TIL GLÆDEN’. Den sang indeholder så rige minder, dybe tanker. Blicher har også skrevet et digt ’TIL SORGEN’. – Jeg finder, at når Blicher skriver om glæde, da er det de *sørgelige* emner, han cirkler om. Og når han behandler sorg, da tindrer glæden igennem.

Erik Harbo sang sangen med Bente Harbo ved klaveret.

Til slut læste Paul Hüttel digtet *Lyng* fra Blichers sidste digtsamling 1844 *De Danske Træer* (Samlingen udsendes som årsgave til medlemmerne nov. 2014)

*Man mig jo Hedelærke kalder;
og ej med Uret; thi min Bane falder
saa gennem Lyng, saa over Lyng,
naar det udi mig hvisker: ”Syng!”...*

Længslen og melankolien kunne ikke udtrykkes bedre end allerede i de første vers.” Dorrit Færk Møller sang digtet.

11/ Niels Kofoed (B.S. Ingemann-Selskabet) havde valgt at sammenstille *Det er hvidt herude* og *I sne står urt og busk i skjul*.

12/ Kirsten Dreyer fra Heiberg-Selskabet havde følgende kommentar til *Rylen*: Jeppe Aakjær kaldte hans liv en tragedie. Christen Dalsgaard portrætterede ham som jægeren ude på heden, og det samme gjorde Povl Christensen. Blicher er blevet en mytisk skikkelse, men han var også ægteemand og fader, og et af mine yndlingsdigte af Blicher er ”Rylen” fra ”Trækfuglene”. Sjældent er husmoderen og moderen blevet skildret så ømt, som det sker her. At rylen er Ernestine lades ingen i tvivl om, og dermed dementerer digtet også myterne og ikke mindst Blichers livstragedie. Han var kunstner med alt, hvad det indebar, og det var måske det, Ernestine i sidste instans havde svært ved at forstå eller forholde sig til.

*Det er jo Rylen som hisset kommer!
Hun bliver dog over hos os i Sommer.
Rylen blev læst af Paul Hüttel.*

13/ Peder Porse kommenterede og læste *Hejren*, der havde referencer til hans hjemegn omkring Skanderborg. *Der kommer Hejren i Bølgeflugt, Velkommen skal han være! ...*

14/ Asger Schnack havde sendt en kommentar til *Lyngspurven*, og Paul Hüttel læste digtet. Schnack skrev: ”At være med lidt fornøjet. Det er en stor visdom,

der ligger i digtet, og en stor længsel. Kunne jeg dog selv opnå denne indsigt og forvandle den til praksis? Kunne jeg dog selv blive befriet for ambition og rejse-lyst. Bort fra det nære og det givne øjeblik. Det er én ting, men digtet er også en praktiseret naturnærhed, i selve sin originale henvendelsesform – til lyngspurven (engpiberen på nudansk): ”Hvem der! hvor saaes vi To sidste Gang!” Der er en fortrolighed med den fattige spurvefugl, som er afgørende for det videre digt og dets filosofien over livets vilkår, dets korthed. Bemærk en lille, ikke uinteressant forskydning: I linje 16 hedder det ”Livets korte dunkle Nu” – og i sidste linje hedder det ”Den korte Livets Sommer”. Det er, som om selve erkendelsen forvandler det dunkle nu til en sommer, kortheden ufortalt. Digtet lever af sin længsel, men længslen udtrykt indebærer i sig selv en forvandling.

*Hvem der!
hvor saaes vi To sidste Gang!
Ak ja! det var jo hisset ude,
Hvor intet Bjerg gør Vejen trang;”*

15/ Sigurd Gudiksen havde valgt at kommentere *Den jenarmed Sældeat* fra *E Bindstouw* som blev læst af Erik Harbo. Gudiksen skrev: ”I sommeren 1842 udgav boghandler Smidt i Randers et lille, dårligt trykt hæfte af Steen Steensen Blicher *E Bindstouw*, som skulle koste 24 skilling i udsalg. Den lille tryksag gjorde ikke meget væsen af sig, hvad dens ydre angik. Og der skulle gå adskillige år, før man opfattede skriftet som et af Blichers hovedværker.

Men ved afsløringen af Blichers monument i Viborg 1866 – 18 år efter digte-

af sine nye hvide strikkede strømper – han kunne ikke lige finde andre”. Den generøse gave fremkaldte skænd fra fru- en i huset, men det stak ikke så dybt, mente børnebørnene.

”Bedstemor var i den grad proper”, sagde Fru Dahl til mikrofonen, ”og når hun havde gjort rent, så gik hun bagud af døren med en klud og lagde den på dørhåndtaget”. Men når så Blicher kom hjem og smed jagttasken og andre ting fra sig, kunne hun godt fare op. Men ellers...

Børnebørnene videregav også et par overleverede anekdoter om digterpræsten. Deres far havde som ungt menneske været til bal og moret sig, og dagen efter blev han kaldt ind til far Blicher, der stiltørdigt sagde: ”Livet er ingen dans, min søn”. Mere kom der ikke ud af den sag, men sønnen glemte aldrig den venlige påmindelse.

En gang, hvor Blicher var på en længere jagttur, kom han til en bondegård, og da han var både sulten og tørstig, søgte han indenfor. Gårdfolkene sad og spiste grønkål, og husbond spurgte: ”Blicher, vil De ikke spise med?” – ”Næ tak”, svarede han beskedent. Men invitationen blev ikke gentaget.

”Jeg troede, at de havde sagt det en gang til”, fortalte Blicher senere, ”for jeg ville godt have haft en tallerken”.

”En gang fulgte vores far Bedstefar på jagt her ud på Spentrup marker”, berettede toldpakhusmesteren. Det var begyndt at blive mørkt, og de kom til en gammel kæmpehøj. Pludselig begyndte en klokke at ringe.

”Åh”, sagde drengen, ”det er nok Bjergmanden, der ringer. Lad os gå

hjem!” Og han trak Blicher i frakken.

”Næh, min dreng, det er det ikke”, sagde Blicher. ”Nu skal jeg vise dig Bjergmanden”. Og så gik de om på den anden side af højen, og her stod nogle får, og et af fårene havde en klokke om halsen. ”Sådan ser Bjergmanden ud, min dreng”, sagde Blicher. ”Ham skal du ikke være bange for”.

De to Blicher-slægtninge fortalte desuden til Kühnel, at deres mor som stor pige havde gået til skole hos deres far – inden det ”blev de to”. Da faderen skulle starte som lærer i Øster Tørslev, ankom han til vogns sammen med sin far, Steen Steensen Blicher, der skulle foretage den officielle indsættelse.

Moderen refererede senere hændelsen for sine børn, og sønnen spurgte da: ”Så har du altså set Bedstefar; hvordan så han ud?”

”Åh”, svarede hun helt hengivent. ”Han var sådan en pæn mand”.

Ved afsløringen af mindestenenen deltog også overbibliotekar Carl Dumreicher fra Købehavn. Han var gammel Randersstudent og kunne fra talerstolen fortælle, at han i 1895 tilfældigt havde truffet Blichers søn, Theodor Eberhard Blicher. De mødtes, hvor vejene ved Skovbakken og Tøjhus haven skilles, og her stod netop Th. Steins bronzebuste af Blicher i et lille blomsteranlæg.

Dumreicher udbredte sig ved den lejlighed om Blichers store betydning for dansk digtning, og Theodor Blicher lyttede venligt og nikkede derpå hen mod busten og sagde stille og på ægte jysk manér: ”Ja, han var ikke nogen ringe mand”.

HANS GUSTAV BLICHER (en af Blichers sønner) ved Else Marie Laigaard

Selvom vi alle ved, at Blicher har sat sine slægtsmæssige og litterære spor i det østjyske, også helt ud til Grenå og Ebeltoft, så forventer man ikke, at ens frivillige arbejde på Ebeltoft byhistoriske Arkiv med at skrive en bog om købstadens vejnavne, kan få noget med Blicherfamilien at gøre, men alligevel krydsede de to interesseområder, Blicher og lokalhistorien på forunderlig vis hinandens spor. I mit researcharbejde faldt jeg en dag over følgende i borgerskabslisten: *"Hans Gustav Blicher erhverver borgerskab i Ebeltoft"*. Dermed begyndte min søgen i arkivalierne og mit hjemmebibliotek.

Nogle fakta om Hans Gustav var allerede bekendte, nemlig at han var Steen Steensen Blichers niende barn og Ernestines tiende. Ifølge Spentrup Kirkebog født den 7. juni 1828 og døbt samme sted nøjagtigt tre måneder senere, den 7. september. Gisninger, hypoteser og tvivl har været fremsat om faderskabet til denne næst yngste søn. Blicher nægtede en tid at være far til barnet, men døbte alligevel drengen som sin egen søn. I SKIZZER OG BLADARTIKLER fra 1899 skriver Evald Tang Kristensen om forløbet: *"Da den yngste af Blichers Sønner var født, sagde han en Dag til Kusen: 'Jeg vil ikke være Fader, Kristen, han svarede: Jo, De har haft Omgang med Deres Kone, og den Skam kan De ikke overgaa. Da han skulle ind og døbe Barnet, kunde han se, at det lignede ham, og jo større det blev, jo større blev Ligheden. Det barn blev ret hans Kjæledægge, var det mest begavede af alle Blichers Børn."* Også Jeppe Aakjær blander sig i sagen i

sin LIVS-TRAGEDIE om Blicher fra 1882: *"Den næst yngste af Blichers Børn – Hans Gustav – kom til Verden paa det kriminelle Tidspunkt d. 7. juni 1828. Det er øjensynligt, at hans Fødsel staar i Forbindelse med den af Blicher nævnte 'mærkelige Terminsdag', 11. Dec. 1827, saa han vel endogsaa er selve Corpus delicti i denne travrige Historie. Før barnet kom til Verden, skal Blicher have nægtet at være far til det, men da det var født, lyste han det dog i Kuld og Kjøen med de andre, og kom efterhaanden til at holde ret meget af samme Gustav."*

Efter endt skolegang kom Hans Gustav i handelslære. Af folketællingen 1845 for Grenå Købstad kan vi se, at han som 17-årig kom i lære hos Købmand Secher i Nørregade 122. Folketællingen 1850 fortæller os, at han i en alder af 22 år er anført som handelsbetjent hos købmand Christian Secher i Nørregade 155. To år senere dukker Hans Gustav op i Borgerskabslisten i Ebeltoft. Han er opført i folketællingen 1860 som købmandskommis og lejer hos købmand Frandsen, som ejede en forretning Nygade 2-4, men af folketællingen 1870 fremføres han som værende logerende hos guldsmed Mauritz Angel Wendelboe, Adelgade 70 med bemærkningen *"Understøttelse for madsvind"*. Både Tang Kristensen: *"Hans Gustav blev Kjøbmand i Æbeltoft, var aldrig gift, blev tidligt meget svag i Knæene, maatte opgive Forretningen og gik en anden Kjøbmand til Haande, der tidligere havde været meget for ham. Han døde omtr. 40 Aar gammel"*, Jeppe Aakjær: *"Hans Gustav var nogen Tid Kjøbmand i*

*Og landet det mindste.
 Vandet giver føden og landet alene
 Fodfæste til at fortære den.
 På vandet er færdsel
 På landet er hvile
 Disse måger der dækker strandbredden
 I talløs mangfoldighed
 Forekommer mig som afdøde skavboers
 sjæle
 Der fortsætter dette livs idræt
 Jagten efter kuller
 Og flynder.*

8/ Jytte Nielsen, museumsdir. i Thisted ønskede Aggerbeskrivelsen i *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø*, der blev læst af Erik Kühnau. Jytte Nielsen sagde: "Kær est du fødeland", "Hulde engel, du min barndoms ven", "Mads Doss" – og mange andre sange af Blicher ligger gemt i min hjerne og mit hjerte. De var daglig kost i mit barndomshjem i Thorning og min fars gave til mig, nemlig kendskabet og glæden ved fødestavnen.

En ikke hvilken som helst fødestavn, nej Blichers eget land. Her havde han gået og ofte gik vi i hans fodspor til alle de kendte lokaliteter og vi opsøgte menesker, hvis bedsteforældre og oldeforældre havde kendt Blicher. Og det hele gik op i en højere enhed når den gamle Blicher fortolker Jacob Finderup Jacobsen trådte ind ad døren i mit barndomshjem. Så fik Blichers ord vinger og lejrede sig i barnesindet.

Min hjemstavn er blevet Thy – Længslernes land, som J.P. Jacobsen formulerede det. Det halve af mit liv har jeg levet på den brune hede og den anden halvdel ved "Vesteruauau", som Blicher kalder havet bag Thy. Men Blicher fulgte med – osse i litteraturen. I det lille skrift

"Vestlig profil af den Cimbriske Halvø" har han glimrende beskrivelser af mange lokaliteter her i Thy og jeg fryder mig særligt over hans beskrivelse af det lille fiskersamfund i Agger.

Så Blicher er blevet min litterære følgesvend – både i min fødestavn og min hjemstavn – så jeg er godt hjulpet.

Kap. XXI. ...Agger Kirke havde staaet et Aartusinde sikker, urokket paa sin Grundvold af Sand. Da kom der atten hundrede og tyve Aar efter Kirkekongens Komme til Verden saadanne Storme, at i et Efteraar underhuledes, faldt, forsvandt to hundrede Fod af Kirkens gamle stærke Brystværn mod Havet...

9/ Claus Tilling (H.C. Andersen Samfundet) var selv tilstede og motiverede *Sig nærmer tiden*:

"Det kan være til megen glæde når en tekst, et digt, bliver til en brugstekst der forbindes med en bestemt begivenhed eller en bestemt periode i ens liv. Som så mange andre unge mænd aftjente jeg min værnepligt ved Sydjyske CF-kolonne i Haderslev med forventet hjemsendelse i oktober 1962 da Cuba-krisen var ved at være ovre.

Efterhånden som efterårsmørket faldt på, længtes alle mere og mere efter hjemsendelse til familie og kæreste, og hvad kunne bedre udtrykke længslen end 'Sig nærmer tiden, da jeg må væk.'

Om morgenen stod de menige så ved de redte senge på belægningsstuen og brød ud i sang lige inden den værnepligtige befalingsmand kom ind for at mønstre os. I stedet for straks at sige 'Stuen ret! melder stuen stiller med 12 mand' nåede vi lige at gøre en verslinje færdig.

Bebrejdede ikke de unge at de ikke nåede de sidste dybe strofer om livsfangen.

skulptører, deriblandt Johan Niklas Byström som oprømt af de milde safter ved en sammenkomst i 1821 lovede at hugge hans – dvs. Bellmans – brystbillede i marmor og skænke det til at sætte op i et lille tempel på Djurgårdsslätten.

Det blev igangsætteren for en indsamling af midler til virkeliggørelse af projektet, og så godt som alle betydende kulturpersonligheder i 1820'ernes Sverige ydede deres bidrag, kongen Carl Johan gav jorden og 200 riksdaler. Byström huggede løs i Rom på marmorbusten som skulle være matricen for broncestøbningen.

En 15-20.000 mennesker samledes i Djurgården, altså en anelig del af Stockholms befolkning, Bellmans enke og eneste overlevende søn, venner af den afdøde, kongeparret, kronprinsen og kronprinsessen overværede afsløringen af kunstværket. Svea Gardes musikkorps spillede, firstemmigt mandskor sang ny-skrevne indvielsestekster på melodier fra Bellmans værker, bl.a. flg.:

*Liksom till helig graf,
Går vi, på Thyrsens staf,
'Bellman, til stoden,
Der Tiden i floden
Stadnar af
Och der Minnet slöt i famn
Din hamn.*

På svensk rimer figur/afbildning smukt på favn.

Busten var endnu ganske ny og strålen- de syv år senere da Blicher kom og forbavsedes over at se en buste over et heelt Folks Yndling, en Digter, danske Ven!

Det var første gang man i Sverige rejste et mindesmærke over en digter; tidligere kendte man kun mytologiske eller historiske skikkelse som figurer. Her til lands

kunne Holberg have fortjent en statue, men den fik han ikke før tyve år efter at Oehlenschläger som den første fik sin i 1855; at Blicher tilsyneladende ikke har kunnet forestille sig andet end en konge, en kriger eller en statsmand, er dog et spor.

Hvornår og hvordan Blicher har stiftet bekendtskab med Bellmans digtning, har jeg ingen underretninger om. Man kunne af ordlyden i dette digt gerne få en fornemmelse af at Blicher ikke i 1836 var særlig fortrolig med sin svenske fagfælle, og det er da heller ikke lykkedes nogen af os der forsker i Bellmans indflydelse på dansk litteratur at påvise andet end to digte i Svithiod og en omtale i *Min Tidsalder* (1842). At han må have læst Hertz' digte fra Hirschholm, tør man gætte på, men det kan ikke, så vidt jeg er underrettet, dokumenteres. Men det lykkes ham med citaterne fra den svenske ledsager at sætte et værdigt mindesmærke op i og med sit digt.

7/ Henrik Ljungberg, medlem af bestyrelsen talte om Skagenskapitlet i *Vestlig Profil af den Cimbriske Halvø: Hvergang jeg tænker*, men indledte med Riffjergs Skagensdigt efterfulgt af Blichers:

*Jeg husker aftnerne på Grenen
vandene der mødtes
og besværet med at få farven
til at makke ret
det var jo mig der skulle
male alting
ville male alting
for det ikke var der mere.*

*Hver gang jeg tænker på denne by
Og dens beboere
Falder mine tanker straks på havmåger
For hvem vandet er det meste*

Æbeltoft, men gik fallit og boede nu ganske kummerligt i ét af Byens Pensionater, idet han udelukkende holdtes oppe ved gode Menneskers Naade", og Knud Sørensen: "*Hans Gustav var en tid købmand i Ebeltoft. Gik fallit*", fremfører altså både hans købmandsskab og senere fallit. Intet i arkivalierne som fx købmandsregnskaberne eller rækken af selvstændige købmænd, tyder dog på, at han nåede at blive selvstændig. Hvis det har været tilfældet, kan der kun være tale om ganske få år.

At han var en sølle, ugift eksistens er utvivlsomt. Herom beretter både litteraturen og det lokalhistoriske. Jeppe Aakjær skriver således: "*Folk her i Byen mindes ham som et stakkels forfaldent Menneske, siger vor Meddeler. Han led af en Svagthed i Knæene, saa han daarligt kunde gaa. Han døde i Æbeltoft, ugift d. 25. september 1872, 44 år gammel. Om Dødsaaarsagen har Kirkebogen det ene ord: "Afkraftelse", og er det ikke nok til at omspænde hans og Blicher-Slægtsens sørgmodige Skjæbne*". En Ebeltoftborger Frederik Lundberg skriver i sin bog MINDER OG ANEKDOTER FRA EBELTOFT 1850-1890 bl.a. om Wendelboes besøg på én af byens keglebaner: "*Gamle guldsmid Wendelboe lukkede sjældent munden op, men stod gerne og fulgte kuglens løb med venstre ben vildt fægtende. Toddyglassene blev gentagne gange offer for guldsmidens fægtekunst, hvilket selvfølgelig udløste et begejstret hyl fra de ungdommelige tilskuere. Hos Wendelboe boede også en søn af Steen Blicher. Han kom også af og til på keglebanen, men det eneste, som havde hans interesse, var spirituosaen.*"

Hans Gustav Blicher var hverken et lykkeligt familiemenneske eller en handlekraftig erhvervsdrivende, men en sygdomsramt og trist eksistens. I Ebeltoft Kirkebog 1867-1891 står anført om hans død den 25. september 1872: "*Førhen Købmand i Ebeltoft. 44 år*". Anmærkning: "*Ugift, død af tæring*". Den 30. september samme år begravedes han på Ebeltoft Kirkegård, som dengang var arealet omkring kirken. Tre år senere blev den nye kirkegård på Kirkegårdsvej taget i anvendelse, og graven eksisterer derfor ikke mere. I dag er det gamle kirkegårdsareal dels bebygget, dels brugt til vejføring. Her befinder både Kirkegade og Grønningen sig – og således ført tilbage til vejnavnene, hvor jeg begyndte, og hvor en Blicher krydsede mit spor.

Litteraturliste

Evald Tang Kristensen: SKIZZER OG BLADARTIKLER, 1899
ST.ST. BLICHER. LIV OG GERNING, 1882
Knud Sørensen: ST. ST. BLICHER – DIGTER OG SAMFUNDSBORGER, 1994
Frederik Lundberg: MINDER OG ANEKDOTER FRA EBELTOFT 1850-1890, 1992
Jeppe Aakjær: STEEN STEENSEN BLICHER LIVS-TRAGEDIE, 1882
Ebeltoft byhistoriske Arkiv, Kirkegade 30, 8400 Ebeltoft. Tlf. 8712 2607. mail: hts@museum.dk

Blicher-Selskabets bogsalg

Røverkøb: Vores Blicherkalender er på udsalg. 5 stk 65 kr., 10 stk 100 kr.

Vi har nu fået suppleret vores oplag af *De tre Helligaftener* med Povl Christensens illustrationer. 120 kr. Vi har *Blichers noveller* med ill. af Mette Dreyer til kun 75 kr. *Sommerreise i Sverrig* er nedsat til 150 kr. *E Bindstouw* cd 50 kr. *Vestlig Profil* 120 kr. **Priserne gælder året ud.**

FRUENTIMMERHADEREN

ved Jean Arnold Fischer, kultursociolog

”Fruentimmerhaderen” er en fortælling af Blicher (1827). Den handler om Jean Arnold Fischer, som jeg er opkaldt efter, og som var bror til min tipoldefar. Slægten Fischer ejede 1661-1805 en række herregårde på Silkeborg-egnen. 1664-1720 besad slægten desuden Silkeborg Slot som modydelse for Frederik III's

gæld til Christian Thomsen Fischer. Christian Fischer, Jean Arnolds for-gænger, ejede 9 herregårde. Han var i andet ægteskab gift med Charlotte Amalie Reenberg, datter af digter og landsdommer Tøger Reenberg, Viborg. Charlotte Amalie er mest kendt fra legenderne om Tor-denskjold. Da Christian 1720 leverede Silkeborg slot tilba-

ge til kongen, blev han optaget i den danske adelsstand. Jean Fischer ejede slægtens hovedgård Allinggård + Grauballegård og Vindum Overgård. Han solgte godserne kort før sin død 1805.

Egnen omkring Silkeborg er i min fantasi Fischer-land. Slægtsforskeren H.

Friis-Petersen omtaler slægten som Silkeborg-Fischerne, og 3. bind af Edvard Egebergs værk om Silkeborg hedder ”Silkeborg under Fischerne.” Blicher-

egnen og Fischer-egnen falder delvist sammen. Fischer-egnen ligger omkring og nord for Silkeborg og Blicher-egnen syd og øst for Viborg.

”Fruentimmerhaderen” handler som nævnt om Jean Arnold Fischer, der levede ugift. Derfor kalder Blicher ham Fruentimmerhaderen. Blichers forklaring er

naturligvis ulykkelig kærlighed. En forsmået kvinde bildte Fischer ind, at hans elskede var skøge. Det skuffede ham så dybt, at han aldrig giftede sig. Han rejste ofte til Frankrig på flugt fra sin kærlighedssorg. Og han forfranskede sine fornavne Johan Arenbold. Endelig indrettede han Allinggårds have i sydlandsk maner. Blicher beundrede ham. Blichers far, Niels Blicher omtaler ham rosende i

”Topografi over Vium

Sognekald” 1795. I øvrigt var Niels Blicher og Jean Fischer jævnaldrende, født henholdsvis 1748 og 1749.

Endnu tidligere havde Ove Malling i værket ”Store og gode Handlinger” omtalt ham positivt. Der cirkulerede mange historier om Fruentimmerhaderen på egnen, hvor han omtaltes som ”den gale Fischer.” Blicher fortæller nogle af disse historier, der senere gengives i Tang Kristensens ”Danske Sagn”. Jeppe Aakjær



færd med at tilkæmpe sig:

Efterklange af Ossian kunne man kalde mange af digtene i den samling. De fleste er i tidens stil, og nu og da tidens stil, når den er værst.”

*Mit Navn vil i de fjerne Dage mindes,
og Fremtids Børn mit Kvad forlyste vil,
Naar ingen veed hvor Skjaldens Gravhøj findes,
og ingen af hans Slægt er mere til.*

3/ Bente Harbo havde valgt: Forsang til *Jyllandsreise i sex Døgn*. Digte II, 1817 *Ensom jeg lå på min lyngroede Hede*. Hun sagde: Et langt digt på 25 strofer hvoraf jeg har udvalgt 5 strofer: Den sidste begynder: *Stille og mørkladen er vel min hede*. Under denne titel er digtet optaget i Danmarks melodibog og kun med denne ene strofe, sat i musik af Johan Adam Kryggell.

Det, der fascinerer mig, er ordet ’mørkladen’. Et sansemættet ord, hvis stemning går igen i Kryggells musik, så det er i lige høj grad musikken som ordene, der har gjort indtryk på mig.

Men i hele dette lange Blicher-digt findes der en række programpunkter, en slags menukort for emnerne i Blichers digtning, ligesom vi hørte det i det forrige eksempel.

Jeg nævner nogle: Ordet ’stundom’ – det berømte ord –, lærken og nattergalen, oldtidens runer, Ossians harpe, Bernhard (dvs. Ingemann), skaberens almagt og endelig billedet af digteren som lærken på heden. De fem vers blev sunget af Erik Harbo.

4/ James Lerche havde valgt *Den unge lærkes forårssang* ”Blæs Søndenvind, lad Søen høre dig”... der blev sunget som fællessang.

5/ Erik Harbo havde valgt at synge *Den gamle lærkes efterårssang* ”Den mørke Sky henover Ørken gaar”, som han selv havde sat musik til.

6/ Forfatteren Søren Sørensen (Selskabet Bellman i Danmark) havde valgt digtet *Djurgården* fra samlingen *Svithiod* 1837 og kommenterede digtet således: På moderne nordisk ville det hedde ikke Svearige, men Sveafolket, idet der i det Sverige Blicher mødte, rummedes ikke blot göter og sveer, men jo også danskere, også kaldet skåninger osv., og jämter, samer og skovfinner i Värmland.

I indledningsdigtet skriver Blicher lige ud: *En Digers Glæde i Erindring boer*. Dette vers alene forklarer hans brug af den oldnordiske betegnelse for broderlandet. Et af digtene har på flere måder historisk betydning, nemlig *Diurgaarden* med dens kolossalbuste af Carl Michael Bellman, rejst blot 34½ år efter dennes død, dvs. den 26. juli 1829.

På Bellmans egen tid mellem 1740 og 1795 oplevede Sverige en kulturel blomstringstid, ikke blot i litteraturen hvis største navn han blev for eftertiden der ikke sjældent er klogere end samtiden, men også i musikken med opera og koncerter og hjemlige komponister, og i billedkunsten med en af kunsthistoriens fineste klassicistiske billedhuggere, Thorvaldsens og Canovas ligemand, Johan Tobias Sergel, Bellmans nære og kære ven, et emne der træder tydeligt frem i min roman *Sisyphos i Slotsvagen*.

Sergel berigede Stockholm og omegn med mange fornemme skulpturer, og han uddannede ligeledes flere storartede

200-ÅRET FOR BLICHERS DIGTDEBUT 1814 fejret ved forårsmødet i april 2014

Efter generalforamlingen fulgte et program i anledning af 200-året for Blichers digtdebut med *Digte I 1814*.

Erik Harbo orienterede først om Blichers 6 digtsamlinger. Derefter fulgte forskellige uddrag af dem og de øvrige digte, som Blicher skrev fra 1810-1846.

Vi havde valgt at spørge en række af vore medlemmer om deres yndlingsdigt, som så ville blive læst op eller sunget.

Vi har valgt at trykke enkelte uddrag fra programmet.

Alle teksterne kan findes på ADL.dk

1/ Knud Sørensen havde ønsket *Kær est du fødeland*.

Hans kommentar var: ”Det er det digt, hvor Blicher for første gang demonstrerer den styrke, der er i et jysk, sprogligt mådehold, og hvor han for første gang udtrykker en ny holdning til begrebet landskab. Her er Blicher for første gang blichersk. Digtet lyder:

*Kiær est du Fødeland, sødt er dit Navn,
Til dig staaer dine Sønners stærke Længsel,
Med lønlig Magt vi drages til dit Favn,
Hvert andet Land mod dig er kun et Fængsel.*

Det er ikke turistforeningspoesi, det her. De vigtigste ord er „min” og „for mig”. Det er derigennem Blicher udtrykker den nye opfattelse, at der er et gensidigt forhold mellem et menneske og det landskab, det er født ind i, og at det er det forhold, der giver både mennesket og landskabet kvalitet. Et landskab er ikke noget, man skal betragte æstetisk, ikke noget man skal projicere følelser ind i.

Man er en del af det landskab, der har

formet én, man er et halvt menneske, når man er berøvet det landskab.

Slutdigtet i „Hiemvee” er så ubestridt samlingens højdepunkt.”

2/ Lektor Else Marie Laigaard, Ebeltoft havde følgende forslag DIGTE 1. DEEL *Mit første Digt* fra 1810. Hun skrev: ”Dette digt ser jeg som en slags programerklæring for de kommende digte. Et digt, som indeholder de kendte elementer: Digtning, natur og livscyklus, men som også er fuld af optimisme om kommende digterstorhed” og hun citerede Knud Sørensens ord om digtsamlingen: ”Men digteren? Hvor var digteren? Selvfølgelig havde han været der hele tiden. Han havde siddet og rumsteret i Blichers baghoved, mens han gav sig af med alle disse andre ting, og i stille morgentimer har digteren nu og da overvældet ham, og han har siddet med sin thevand og glemt alt omkring sig en times tid eller to.

Da han var 32 år gammel, udkom hans første bog med selvstændig digtning. „Digte af Steen Steensen Blicher. Første Deel” er titlen. Digtet har ingen titel, men i en senere udgave (1836) er det kaldt „Mit første Digt” og dateret 1810.

Endnu engang, I længst henfarne Dage! begynder det og skildrer fortidens og ungdommens svundne glæder og drømme, fortæller om skæbnens kæmpehånd, der har tvunget ham til den snævre dal, hvor han nu ser verden i middagslys, men digtet skifter med udtryk for den selvbevidsthed som digter, Blicher var i

bruger et lille afsnit af sin store Blicher-bog (1904) til en omtale af den historiske person Jean Arnold Fischer, der desuden er afbildet i bogen.

Også en anden Blicher-fortælling handler om Fischer. Det er ”Tulipanen” 1844/45.

Hovedpersonen er kromanden i Ans. Rollerne skurk og offer er vendt om. Fischer driller kromanden ved at narre ham til at forære den elskede en tulipan. Hun elsker hyacinter, men hader tulipaner. Den forsmåede kromand får øgenavnet Tulipanen og lever ugift. Tulipanen hed Andreas Matthisen og levede fra 1723 til omkring 1790. Han var en dygtig og samfundsnyttig borger, der – lige som Fischer – omtales rosende af Mallings og Niels Blicher.

Blicher lader Fischer forære Tulipanen jobbet som kromand. Ans hørte nemlig til Fischer-egnen. Ud over Ans omtales det nærliggende Grønbæk. Præsten i Grønbæk, Andreas Levrings var gift med Else Cathrine Steensen og havde sin svigerinde Anna Steensen på aftægt. Else og Anna var søstre til Blichers mors morbror Steen de Steensen, Aunsbjerg. Blicher fortæller, at han besøgte sin mormor Anna i Grønbæk præstegård. Og at han fra præstegården tog videre til Allinggård for at møde Fischer og nyde Allinggårds have. Grønbæk var således både Fischer- og Blicher-land. Christian Fischer havde i sit testamente afsat et beløb til et plejehjem, som Jean Fischer lod bygge: Grønbæk Hospital. Der står en mindesten over Fruentimmerhaderen ved Grønbæk kirkegård. Fruentimmerhaderens kiste befinder sig dog i det fischerske kapel i Linå kirke.

I forbindelse med Ans kro vil jeg nævne en anden kro, som forbinder Blicher og Fischer. Det drejer sig om Kongensbro Kro. Aakjær nævner stridighederne 1780 mellem Schinkel på Hald og Jean Arnold Fischer på Allinggaard. Stridighederne drejede sig om Kongens Bro. Schinkels søster var gift med Blichers mors morbror Steen de Steensen, som også havde Schinkels datter Charlotte Amalie boende. Blicher mødte hende på Aunsbjerg. Blichers novelle ”Eneste barn” (1841) handler om Charlotte Amalies dramatiske kærlighedshistorie, som Erik Harbo har skrevet en bog om.

Jeg vil afrunde mine forestillinger om Blicher-land og Fischer-land. Betegnelsen Lysgård herred samler de to ”lande”. Vium og Torning er Blicher-land. Grønbæk og Hinge er Fischer-land. Hinge kirke fik det mest vellykkede af de kirketårne, Jean Arnold lod bygge. Arkitekten var slægtens bygmester Christian Mørup fra Ødum. Lysgård er Blicher-land. Grønbæk er mødested for Blicher-land og Fischer-land. Blichers mormor boede på aftægt i Grønbæk præstegård. Grønbæk hørte under Fischerslægten.

Mindestenen over Jean Arnold Fischer ved Grønbæk kirkegård er interessant på grund af Blichers betegnelse Fruentimmerhaderen, der demonstrativt pryder stenen og fanger tilskuerens opmærksomhed.

Uden Blichers fortælling ville Jean Arnold Fischer være totalt glemt. Fischer-land overlevede ved at blive erobret af Blicher-land.

EN BOGSAMLER FORTÆLLER OM "SVITHIOD"

ved Steffen Lauge Pedersen

Ved overgangen til det 19. århundrede stod Danmark berøvet alle illusioner om fortsat at besidde en stormagts status, forarmet, ydmyget, men romantisk drømmende om fortids storhed. Ingemanns romaner og Grundtvigs norrøne oversættelser og digtninge taler deres tydelige sprog herom. Og Guldhornene, ja.

I Norge var man i vide kredse grundigt trætte af Danskheden, og en ny kultur var på vej, uanset at man her oppe måtte finde sig i at have en svensk konge og tillige at måtte leve med Sverige som politisk støt-tepædagog. Svenskerne var i øvrigt ret taktfulde.

Det er svært at vide, om den omstændighed, at Danmark nu var åbenbart pacificeret, i hvert fald i en skandinavisk sammenhæng, spiller ind, men der opstod i Sverige en sympati i dannede kredse overfor Danmark og dansk kultur.

Kronprins Oscar (f. 1799, konge af Sverige og Norge 1844-1859) var for Danmark en god og yderst begavet ven.

B. S. Ingemann dedicerede sine små fortællinger *Varulven*, *Den levende Døde* og *Corsicaneren* (1835) til ham med ordene: *Digtningens sindrige Velgjører Kronprinds Oscar af Sverige og Norge overrækkes disse Blade med glad Paa-*

skønnelse af Hans Kongelige Höiheds ædle Bifald og fyrstelige Bevaagenhed fra Forfatteren.

Nationalromantikken gik lige så stille over i Skandinavismen, der som bekendt havde en af sine varmeste fortalere i Steen Stensen Blicher.

For en bogsamler som undertegnede er første halvdel af det 19. århundrede en rig tid og burde være det for alle, som kan læse dansk, uanset om man har råd – og tid! – til at købe 1.-udgaver af de litterære perler fra den tid. Man kan udmærket være literat og bogsamler uden samtidig at være fetischist.

Min far, der lige som jeg samlede på bøger, ventede et helt liv på at finde et eksemplar af 1. udgaven af *E Bindstouw* (1842, den med det originale, blå kardus-omslag), uden at det lykkedes for ham. Blicher rejste en gedigen tur i Sverige, resul-

terende i *Efteraarserindringer fra en Sommerreise i Sverrig Aaret 1836*, betitlet *Svithiod*, en ren digtsamling, udgivet 1837, og senere i den lille fine bog udgivet 1840 *Sommerreise i Sverrig Aar 1836*, og som er en rejsebeskrivelse.

Han gjorde på turen bekendtskab med bl. a. Carl Magnus Ekbohrn, der først og

fremmest var avis- og ordbogsmand, men som kaldte sig forfatter (1807 – 1881).

Man véd, at de drøftede at udgive en "Nordisk Unions-Kalender", hvilket Ekbohrn havde fået idéen til, og Blicher havde formentlig i tankerne, at flere af de digte, han var i færd med skrive, skulle indgå i denne kalender. Kalenderen blev imidlertid aldrig til noget.

Blicher havde lovet Ekbohrn at sende ham et eksemplar af digtsamlingen, når den kom fra trykken. Det gjorde han også; men bogen nåede aldrig frem til venen, til stor irritation for Blicher (Ekbohrns reaktion kender vi ikke, da hans breve ikke er bevarede). Blicher havde skrevet denne dedikation på smudstitelbladet:

Til min dyrebare Ven og Digterbroder Phil. dr: Ekbohrn fra hans trofaste S. S. Blicher.

Hvor i alverden véd du det fra? vil man måske spørge. Jo, bogen står såmænd i min reol!

Hvad der var sket, forblev en gåde, men bogen dukkede op igen hos en skånsk antikvarboghandler, og den blev erhvervet 24.02.1913 af L. Poulsen Skadhauge. Herfra gik den til museumsinspektør Karl Madsen.

Blicher måtte så, igen tilbage i tiden, sende Ekbohrn et nyt eksemplar af bogen, ligeledes med dedikation. Dedikationen lød som den første, blot med *Philos. dr.* i stedet for *Phil. dr.*

I et brev af 1.05.1838 til Ekbohrn skriver Blicher bl.a.:

Jeg vil dog håbe, at Du endelig har fået min Svithiod, som en sælsom Skjæbne synes at ville holde ude fra Dit Svithiod.

Et dedikations-eksemplar af bogen med den autografe påtegning: *Sendebrev til mine Stockhomske Venner som et taknemligt Minde fra Deres S. S. Blicher* synes ligeledes at være kommet på afveje*, for Blicher skriver i et brev til Ekbohrn den 22. 9. 1840: *Fra Stockholmerne har jeg hverken hørt eller seet siden jeg var der. De har vel forlængst glemt den stakels Jyde.*

Men nu er svenskere jo normalt meget høflige, som jeg skrev indledningsvis, så mon ikke også dette eksemplar af *Svithiod* er "kommet på afveje"?

Bogsamlere er normalt tilhængere af den gamle latinske retsgrundsætning "ne bis in idem".

Dog må der være plads i biblioteket til to dedikationseksemplarer af samme bog til samme modtager!

Nej, jeg søger ikke optagelse i Guinness rekordbog. Jeg kan i øvrigt henvise til to artikler i *Tilskueren* fra februar og april 1929: *Blichers Breve til en svensk Ven.*

*Men den befinder sig nu trykt og godt på Det Kongelige Bibliotek. Steffen Lauge Pedersen 12. 8. 2014.

Willy-August Linnemann fylder 100 år i år. Han døde i 1985. Den sydslesviske forfatter, der debuterede i 1939, er blevet omtalt i en række artikler. Der er netop udkommet en bog om forfatterskabet. Hans hovedværk er de fem bind "Europafortællinger" begyndende med *Bogen om det skjulte ansigt* 1958, 40 fortællinger i en fælles ramme, der nok er værd at stifte bekendtskab med.

J.P.Jacobsen Selskabet har udsendt *Marie Grubbe* i et smukt fotografisk genoptryk af førsteudgaven fra 1876. Thisted Museum.